

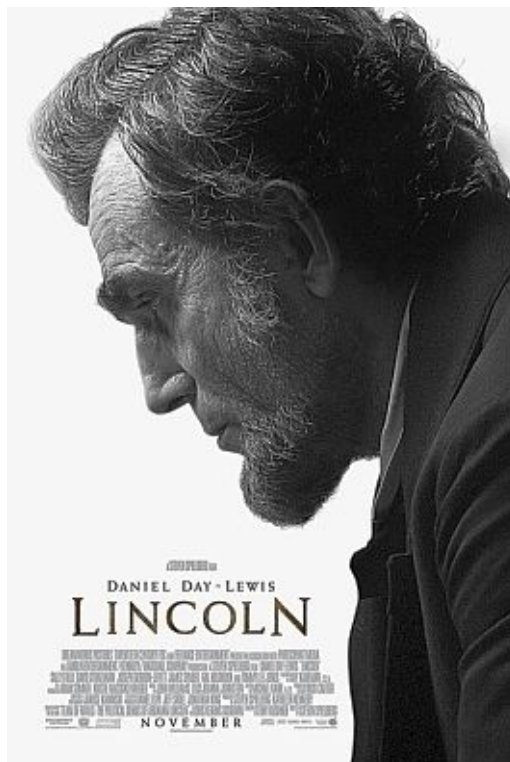
Lincoln

- en portrætfilm

Af Carsten Barløse

Spielbergs nyeste film har alle en storfilms karakteristika: Længden, storlåede scenerier, mange medvirkende – men det er først og fremmest et portræt af en bestemt person, og af en bestemt nation, i dens skæbnestund: Januar 1865.

Filmen er en dybdeborende studie i den mands personlighed som holdt sin nations skæbne i sin hånd den januar. Ved politisk naturbegavelse og knivskarp analyse var præsident Lincoln nået frem til at begivenhedernes rækkefølge var vigtig: Loven om slaveriets afskaffelse (13. forfatningsændring) måtte komme først, så sydstaternes overgivelse derved blev fremskyndet og sådan at man ikke fik fredsslutningen forkludret ved at den såkaldte emancipationsproklamation fra januar 1863 kom i spil. Den var juridisk uholdbar og gjorde ikke slaveri ulovligt i sig selv. Og indlod man sig (det ønskede folkeviljen) på fredsforhandlinger uden at juraen var på plads, kunne det ende kaotisk. Lincolns dristige satsning var at stille fredsforhandlingerne i bero og presse Repræsentantheuset til at vedtage forfatningsændringen, der jo allerede var vedtaget af Senatet. Han støttede sig i det taktiske spil bl.a. til partifællen Thaddeus Stevens, mesterligt spillet af Tommy Lee Jones (billedet).

Titelrollen spilles af Daniel Day-Lewis med et ansigt der ligner præsidenten fantastisk. Men det er ikke bare sminke og maskering: Lincolns natur sidder dybt inde i skuespilleren: En underfundig paradoksfyldt personlighed der elsker at udtrykke sig i billedsprog, og at få folk til at høre efter uden at hæve stemmen: Andre store skuespillere, bl.a. Henry Fonda, har spillet Lincoln med en dyb stentor-stemme (*). Sagkyndige mener at Day-Lewis' lyse og ikke særlig kraftige tenor er historisk korrekt.

Men for Spielberg er det ikke nok at skildre et politisk geni på historiens skueplads. Hans privatliv og personlige relationer må også med. Et kompliceret menneske, ikke et monument, siger Spielberg selv at han ville skildre. Og det er unægtelig lykkedes. Her adskiller Spielbergs film sig fra filmen om Jernladyen, som undertegnede skrev om for et års tid siden. Thatcher-portrættet led under at filmen ikke gav tilstrækkelig plads til hendes statsmandsvisioner og faktiske resultater. Lincoln-portrættet er derimod tegnet med knivskarp fokus på hovedpersonens vision: Unionen med det menneskelige ansigt, og hans altoverskyggende resultat: Forfatningsændringen der gjorde en ende på slaveriet og dermed også på borgerkrigen.

Men Spielberg undgår bevidst kynisme og heltedyrkelse: De der forventer at se en krigsfilm bliver slemt skuffet: Kun et minut eller to i filmens start ser vi soldater i kamp, men det er til gengæld modbydeligt realistiske nærkampscener – en påmindelse om hvor blodig borgerkrigen var: 620.000 døde, flere end i samtlige USAs andre krige tilsammen

De der forventer en teatralisk gengivelse af den historiske Gettysburg-tale med Lincoln som Moses på bjerget højt hævet over folkehavet med en blodrød himmel i baggrunden bliver også skuffet. Tværtimod er der en stilfærdig men smuk åbningsscene hvor Lincoln giver sig i snak med et par menige afrikansk-amerikanske soldater (dengang kaldet negersoldater) i Nordstatshæren. Lincolns empati lyser ud af hans ansigt. Han formelig nyder den uhørte frimodighed hvormed soldaterne ser deres præsident lige i øjnene og siger at når slaveriet er afskaffet så er der også lige det med valgretten, tak, helst også til kvinder. Og for resten skulle det også gerne være muligt for soldater med mørk hudfarve at blive officerer. Og som en tak til præsidenten for hans forståelse kaster soldaterne sig ud i en kappestrid om hvem der bedst kan citere lange passager af Gettysburg-talen udenad. På denne underfundige og følsomme måde bliver der rejst to portaler straks ved filmens start: Lincolns fine menneskelige egenskaber og hans bedste tale, der straks den var holdt fik sin plads i verdenslitteraturen.

Tydeligvis er det også vigtigt for Spielberg at give os indblik i de komplicerede og smertefulde forhold bag præsidentboligens fire vægge: Hustruen der lider af hovedpine og humørsyge med raserianfald og desuden skyldfølelse over at en søn døde af tyfus. Glimrende spillet af Sally Field, og i tilgift kan man glæde sig over at en perlekæde af birollehavere også yder fremragende skuespil i denne film hvormed Spielberg endnu engang har skabt et mesterværk.

Siden USA-premierer i november 2012 har filmen indspillet 165 millioner dollars, og den har fået nomineringer til 12 Oscars og adskillige andre priser. På denne side af Atlanten har den premiere i slutningen af januar, og der venter det europæiske publikum en stor oplevelse, men også en påmindelse om at vores kendskab til og forståelse af De forenede Staters historie sagtens kan tåle en uddybning og forbedring. Denne anmelder kunne ikke frigøre sig fra den tanke, at der vistnok er mange personer, situationer og historiske detaljer i filmen der får klokker til at ringe hos enhver der har gået i amerikansk skole, men ikke hos os mindre heldige der ved for lidt om USAs historie.

Men ingen er afskåret fra at nyde filmens højdepunkt: Skønt vi kender udfaldet kan ingen være upåvirket af den intenst åndeløse atmosfære under afstemningen i Repræsentanhuset. Næppe før i filmhistorien er en parlamentarisk afgørelse gjort til genstand for en så mesterlig brug af mediets muligheder. En hyldest til demokratiet.

---

*) Stentor var i græsk mytologi herold for de græske styrker i den trojanske krig, berømt for at hans mægtige stemme kunne høres milevidt. Nævnt hos Homer og Aristoteles.

Filmfakta: USA 2012 – Instr.: Steven Spielberg – Manus: Tony Kushner – 149 min. – Dansk biografpremiere: 31/1, 2013 – Dansk distribution/Billeder: Twentieth Century Fox.

Henvisninger: <http://www.cinemazone.dk/review.asp?id=8933&area=1>
<http://www.telegraph.co.uk/culture/film/filmreviews/9824236/Lincoln-review.html>
<http://www.film.com/movies/reviews/lincoln-review-spielberg>